DIN TOPONIMIA JUDEȚULUI SĂLAJ

Materialul pe care îl prezentăm în paginile care urmează se înscrie în categoria toponimelor așa zise *minore*, termen în legătură cu care considerăm necesare unele precizări. Clasificarea toponimelor în *majore* și *minore* este prezentă atît în studiile toponomaștilor lingviști, cît și istorici sau geografi de la noi sau de aiurea. Termenii *major* și *minor*, introduși din necesități metodologice, alături de acela de *toponim*, intenționează nu altceva decît o grupare diferențiată a toponimelor în funcție de referenții lor reali, mai precis, de dimensiunea spațiului geografic acoperit de toponimele denominative respective. Pe cît de tranșantă prin însăși antonimia termenilor, această clasificare se dovedește a fi pe atît de labilă atunci cînd se trece la analiza unui material concret. Ea dă toponomastului libertatea de a plasa o serie de toponime „de mijloc" fie într-o categorie, fie în cealaltă. Este cazul numelor de așezări omenești sau forme de relief de mai mici dimensiuni cum ar fi cătunele, satele, comunele sau chiar orașe mai mici, părți de munți sau chiar munți, cursuri de rîuri etc.

Labilă și nu mai puțin relativă ni se pare această etichetare și atunci cînd sîntem nevoiți să raportăm la ceva un material toponimic, să specificăm unghiul din care privim acest material. De pildă, toponimia considerată „majoră" la nivelul unui ținut, poate fi etichetată fără rezerve drept „minoră" atunci cînd ea este raportată la nivelul întregii țări. Este foarte adevărat că referenții mai mari sînt cunoscuți de un număr mai mare de vorbitori pentru că interesează un număr mai mare de vorbitori.

Importanța geografică, turistică, economică, istorică sau chiar politică a unor locuri dintr-un ținut oarecare poate fi deosebită pentru ținutul respectiv, în timp ce, pentru țară, aceleași locuri pot avea doar o importanță oarecare.

Chiar dacă, în general, toponimele considerate *majore* sînt mai vechi, durabilitatea lor se explică doar prin faptul că ele denumesc realități geografice cunoscute de un număr mai mare de vorbitori, uneori de un popor întreg, alteori de mai multe popoare, ca să nu zicem de întreaga lume, iar schimbarea repetată a unor astfel de nume ar îngreuna însuși procesul de comunicare dintre oameni. Dar, tot atît de bine, un microtoponim poate conserva fapte de limbă păstrate doar zonal, uneori chiar

www.muzeuzalau.ro / www.cimec.ro

ieșite din uz, dar care pot constitui o dovadă a existenței multiseculare a populației respective în partea locului.

Caracterul prin excelență istoric al toponimiei, fie ea „majoră" sau „minoră" a fost în nenumărate rînduri relevat de cercetători. Studiul acestor fapte de limbă, mai vechi sau mai noi, cu semnificații din cele mai diverse, reflectă numeroase aspecte din trecutul mai îndepărtat sau mai apropiat al unui nucleu social constituit într-un anumit mediu natural. Pe lîngă valoarea lor pur documentară, numele de locuri posedă capacitatea de a localiza fenomenele atît în timp, cît și în spațiu. De aceea, cercetarea lor interesează un număr apreciabil de specialiști din cele mai variate domenii. Pentru istorici, ca și pentru geografi sau lingviști micro și macrotoponimele au o egală importanță. Studierea originii și a semnificației lor primordiale se constituie într-o adevărată „istorie nescrisă a unui popor"[1], care păstrează amintirea multor fapte istorico-sociale și lingvistice, „veritabile amprente"[2] ale epocilor în care au fost create.

Este cunoscut faptul că datorită adîncilor transformări social-economice petrecute în țara noastră în ultimele decenii, toponimia românească, în special cea minoră, este pe cale de a se pierde. De aceea, cu mai multe prilejuri, simpozioane, consfătuiri sau alte manifestări de profil cu caracter național, s-a pus problema unei cît mai grabnice culegeri a materialului toponimic de pe tot întinsul patriei. Concretizarea acestor propuneri și-a găsit expresia în coordonarea eforturilor pe plan național în vederea elaborării unei lucrări de mari proporții, *Tezaurul Toponimic al României*, concepută sub forma de dicționar, cu contribuția cercetătorilor din principalele centre universitare.

Odată strîns, acest material se impune a fi făcut cunoscut. Materialul de față, cules din județul Sălaj, primul județ din Transilvania anchetat integral și în două etape, se înscrie pe linia celor publicate deja de cercetătorul clujean G. Vasiliu[3]. Chiar dacă el nu este deocamdată publicat decît sub formă de glosar cu scurte definiții referențiale, ceea ce de fapt ne-am și propus, considerăm acțiunea un cîștig. Chiar și în această formă el reprezintă crîmpeie de viață materială și spirituală, istorică și economică a oamenilor din partea locului, conținînd deseori indicații privind foste așezări, ruine ale unor renumite cetăți, fapte istorice memorabile, încărcate uneori de mit și legendă, drumuri romane, urme ale unor vechi mănăstiri care-și mai prelungesc existența prin intermediul toponimiei, deși au trecut de atunci sute de ani.

---

[1] I. Iordan, *Toponimia românească*, București, 1963, p. 2.
[2] M. Homorodean, *Vechea vatră a Sarmisegetusei în lumina toponimiei*, Cluj-Napoca, 1980, p. 24.
[3] Vezi G. Vasiliu, în *Acta MP.*, 8, 1984, p. 755—761; 9, 1985, p. 745—750; 10, 1986, p. 723—727 ca și prezentul volum.

www.muzeuzalau.ro / www.cimec.ro

GLOSARUL NUMELOR DE LOCURI

BREBI[4]

(com. Creaca)

1. *La Bulénciu* „pantă uşoară, teren arabil; acolo a avut casă Mihai Bulénciu"[5]; *Bulénciu*, por.
2. *Pe Búcur* „parte de sat, deal arabil şi cu cîte-o casă pe el"; *Búcur*, n. fam.
3. *Bucuréni* „parte de sat pe vechea vatră" (v. 2).
4. *Cetăţeáua* (pron. *Cetăţáua*) „deal pe care a fost odată cetate în regulă; pe deal este aşa o dungă de pămînt; a fost un şanţ care pe timpuri mergea pînă la *Oradea Mare*".
5. *Cléţia* „deal cu păşune şi acăţi, fost teren al bisericii".
6. *Comorişte* „vîrf de deal cu păşune şi tufe; fost arabil".
7. *Córnitu* „deal, dîmb mărişor, arabil şi fînaţ".
8. *Curmătúra* „un loc tăiat printre două dealuri" I; „vîrf de deal cu un loc de trecere spre *Jac*". II[6].
9. *Custureáua* „vîrf de deal cu păşune şi pădure; pe cîte un loc mai este şi arabil".
10. *Deálu Crúcilor* „deal, teren arabil; acolo a fost cimitir".
11. *Deálu Máre* „deal împădurit, pădure de crîng (gorun, cer, fag), nu-i codru".
12. *Deálurile* „sînt mai multe dealuri la un loc, cu dîmburi şi gropi; loc pietros, şi părăios; cam 30% este arabil, restu-i pe distrugere".
13. *Dîmbu Oricárului* I; *Dîmbu Horincárului* II „păşune pe un dîmb; nu ştim ce legătură are cu (h)ori(n)cáru".
14. *Dósu Sărăţii* (pron. *Dósu Sărăţî*) „coastă de deal, loc de dos; pădure de fag, gorun, cer, carpin; este şi cărbune de piatră" îi mai spune *Pădúrea din Dósu Sărăţî*".
15. *Drúmu Búcurului* „uliţă în satul vechi" (v. 3, 4).
16. *Drúmu Iertăşului* „drum de hotar, duce la *Iertaş*".
17. *Drúmu lu Traián* „acesta a fost drumul lui *Traian*, mergea la *Porolissum*; pînă la un loc şi acum se mai vede, că-i mai înalt".
18. *Drúmu Zăláului* „drum principal, duce la *Zăláu*".
19. *Dumbráva* „pantă de deal, loc pustiu fost productiv şi cu pădure".
20. *Dúmbrăviţa* (pron. *Dúmbră(h)ţa*) „deal mare, loc rău, teren accidentat, cu rîpi; la poalele lui se află cimitirul".

---

[4] Informatori utilizaţi: Pop Ioan, n. 13 martie 1900, Mésaroş Vasile, n. 8 oct. 1905, Marian Ambrozie, n. 20 dec. 1919, ancheta I şi Pop Ioan, n. 13 martie 1900, Bălănean Gheorghe, n. 19 nov. 1921, ancheta a II-a precum şi informatori ocazionali cu contribuţii minore.

[5] Definiţiile referenţiale aparţin informatorilor, de aceea au fost cuprinse între ghilimele. Uneori am ales definiţia informatorului din ancheta I, alteori pe aceea a informatorului din ancheta a II-a şi numai unde a fost cazul le-am combinat, fără a mai specifica ce aparţine informatorului din prima anchetă şi ce aparţine informtorului din ancheta a doua. În general, aceste definiţii au fost prezentate într-o formă literalizată. Totuşi, în unele dintre ele am păstrat pronunţările informatorilor, inclusiv cuvinte specifice zonei, intervenind numai în stilizarea unor formulări, fixarea topicii, literarizarea unor termeni etc.

[6] Cifrele romane I şi II indică două anchete diferite, efectuate cu două serii de informatori la interval de 7 ani între ele: I 1978, II, 1985. Alte abrevieri: V.J. = Viile Jacului, antrop. = antroponim, n. fam. = nume de familie, pren. = prenume, supran. = supranume, por. = poreclă, pron. = pronunţat.

www.muzeuzalau.ro / www.cimec.ro

21. *Fîntîna Cigleánului* „fîntînă în mijlocul *Deálurilor;* este neamenajată, dar are apă foarte bună; nu știm de ce-i zice *Fîntîna Cigleanului,* că nu-i în hotar cu Cigleanu".
22. *Fîntîna Fătului* „fîntînă mică, cu izvor din partea *Deálurilor;* formează un părău, *Părău Fătului"; Fătu,* por.
23. *Fîntîna Fágului* „fîntînă mică, cu izvor între *Deáluri;* formează un părăuaș (n-are nume), care se varsă în *Părău Búcurului".*
24. *Fîntîna Mănăstirii* „fîntînă amenajată, are apă foarte bună, cea mai bună din tot hotarul, rece și bună; are izvor aci și se duce pînă-n *Válea Ortélecului".*
25. *Fîntîna Pipului* „fîntînă făcută de un om poreclit *Pipu".*
26. *Fîntîna de la Poiána Núlii* „izvor și fîntînă clădită în *Poiána Núlii,* pădurarul a renovat-o".
27. *Fîntîna Róșie* „fîntînă clădită și terenul din jurul ei, arabil și fînaț; acolo pămîntul este mai roșu".
28. *Gorúnu cel Máre* „vîrf de deal unde este o cruce de drumuri. Acolo a fost un gorun foarte mare cam pînă prin '47—'48; avea cam 2 m. diametrul".
29. *Groápa Tăietúrii* „loc mai coborît, mai așezat, dar sus pe deal; a fost pădure, dar s-a tăiat".
30. *Gúru lui Strán* „un pic de dîmb, de deluț; pășune pentru oi, fost arabil"; *Stran,* antrop.
31. *Iertășu* „loc în pantă la capătul satului; este și productiv este și neproductiv".
32. *Iézeru* „pantă împădurită".
33. *Între Acăț(i)* „o bucată de teren sus pe *Deálu Máre;* fost arabil, acum pădure de salcîmi; este și un post de observație acolo".
34. *Între Păráie* „pantă lină la poalele *Deálului Máre,* pădure peste tot, majoritatea salcîmi; sînt păraie de ploi, dar n-au nume".
35. *Joséni* „partea din jos de sat, spre *Creáca".*
36. *Lábu* „deal, loc arabil".
37. *La Bulbúc* „un izvor sub *Péleș,* aproape în vatra satului; se formează un părău (n-are nume) care se varsă-n *Părău Búcurului;* terenul la *Bulbúc* este arabil".
38. *La Comándă* „dealul cel mai înalt din sat; aici a fost post de observație, n-a mai rămas decît niște... schelăraie".
39. *La Fáta cea Moártă* „un loc în pășune peste vale, fost pădure, unde a murit o fată tînără; îi o movilă numa de găteje, unde pune fiecare cîte-un gătej cînd trece pe acolo".
40. *La Fáta cu Ghica-n Cap* „loc în pădure unde este o piatră care seamănă c-o fată cu ghică-n cap; *ghică* = măsură de greutate (25 kg.), mierță".
41. *La Rogoáze* (pron. *La Rogoăzĕ*) „loc mai mocirlos, mlăștinos; este și un părău acolo, n-are nume; o porțiune terenu-i lucrător".
42. *La Tău (în Deal)* „loc amestecat; și drept și pantă; pădure de stejar; au fost mai multe tăuri unul lîngă altul, de aceea îi spunea *La Tăuri* sau *Tăurile;* astăzi nu mai este decît unul mare și-i spune *La Tău* sau *La Tău în Deal".*
43. *Lázuri(le)* „teren arabil și o pantă de deal cu vre 6 case pe ea".
44. *Legheléu* „coastă nu prea mare, pășune de oi".
45. *Lúnci(le)* „loc arabil, mai șes".
46. *Mázările* „teren neproductiv deloc, a fost spălat de tot de ape, acuma-i numa stîncă, a fost productiv; îi mai spune *Pe Mázări".*
47. *Mănăstírea* „loc în pantă, împădurărit; a fost cîndva o mănăstire, mai sînt urme de pietriș și cărămidă roșie; de acolo s-a mutat un frontal (= o bucată de perete) cu pictura pe el în biserica de astăzi; îi mai spune *Pădúrea Mănăstirii".*

www.muzeuzalau.ro / www.cimec.ro

48. *Mocăneása* „fîntînă părăsită; a fost cîndva o fîntînă foarte bună, avea şi valáuă; acum nici nu se mai observă".
49. *Nétedu* „loc arabil în pantă, dar o pantă netedă, frumoasă; umblă bine şi tractoru pe el".
50. *Pădúrea din Dósu Sărăţii*, v. *Dósu Sărăţii*".
51. *Pădúrea Mănăstirii*, v. *Mănăstirea*.
52. *Pădúrea Péleş*, v. *Péleşu*.
53. *Părău Búcurului* „părău cu debit permanent; vine din *Iertáş* şi se varsă-n *Válea Ortélecului;* îi stricător tare, se mută case din cauza lui; îi mai spune *Părău Sátului*".
54. *Părău lui Chércheş* „părău cu apă; îi spune aşa după un om ~".
55. *Părău Fătului* „părău cu apă, se formează din *Fîntîna Fătului* şi se varsă în *Părău Búcurului*" (v. *Fîntîna Fătului*).
56. *Părău Grădinii*, „părău cu apă tot timpul; începe din *Pădúrea Péleşului* şi se varsă-n *Válea Ortélecului;* vine în sat printre grădini".
57. *Părău Iáncului* „părău cu apă tot timpul; este de fapt o porţiune din părăul care vine din *Fîntîna Mănăstirii;* locul din jur este arabil şi cu vii; este şi pustiu şi de tot felul".
58. *Părău Rogoázelor* (pron. *Părău Rogoázălor*) „părău de ploi; începe de la *Iézăr* şi se varsă-n *Válea Ortélecului* prin *Rogoáze*".
59. *Părău Satului*, v. *Părău Búcurului*.
60. *Părău lui Văsîi* „părău slab, are izvor în *Iertáşuri* sus, de unde se scurge-n *Válea Ortélecului* la *Pódu Iştăuánului*" I; „terenul din jur, arabil şi fînaţ" II; *Văsîi*, pren.
61. *Pe Féţe* (pron. *Pe Feţă*) „loc drept, teren arabil pe lîngă *Válea Ortélecului;* se cultivă grîu, mălai, fînaţ".
62. *Péleşu* „deal împădurit (gorun, cer fag şi plantaţie de pin vreo 8—9 ari); îi mai zice *Pădúrea Péleş;* pe marginea pădurii este păşune".
63. *Pe Păşúne*, v. *Peste Vále*.
64. *Pestelădéni* (pron. *Păstălădéni*) „peste deal către *Zăláu*".
65. *Peste Vále* „loc, şes şi pantă peste *Valea Ortelécului;* arabil şi fînaţ pe lîngă vale, în rest, păşune comunală. Îi mai spune *Pe Păşúne*".
66. *Pe su Víi* „uliţă".
67. *Pe Topíle* „uliţă-n curbă, pleacă din *Drúmu Búcurului*, face o buclă şi tot în drum dă."
68. *(La) Pódu Dochíchi* „pod peste *Válea Ortélecului;* terenul din jur, şes, arabil"; *(al) Dochíchi*, supran.
69. *Pódu Iştăuánului* „pod peste *Válea Ortélecului;* îi mai spune *Pódu de la Iştăuán*".
70. *Poiána Núlii* „o poiană la marginea *Pădurii Péleş;* a fost a cuiva care era de-a *Núlii*"; *(al) Núlii;* supran.
71. *Poiána Tómii* „pantă de deal pe care a fost pădure; acum teren accidentat, rău; păşune"; *Tóma*, pren.
72. *Rácova* „vîrf de deal, păşune mai sus şi pădure mai jos către *Poptélec*".
73. *Rácova Şofrónii* „pantă de deal, arabil şi păşune; *Şofrónea*, por.
74. *Şúrile* „pantă de deal cu fînaţe, cosalău; este şi puţin arător".
75. *Tău Gójii* „loc apătos şi mlăştinos, cu pipirig".
76. *Tăurile* (sau *Tăurélele*) v. *La Tău în Deal*.
77. *Temetéu Máre* „cimitir în sat, la biserica mare".
78. *Temetéu Mic* „alt cimitir, la biserica mică, de la *Rogoáze*. Îi mai zice *Temetéu de la Rogoáză*".

www.muzeuzalau.ro / www.cimec.ro

79. *Temetéu de la Rogoáze* v. *Temetéu Mic.*
80. *Ulița la Bisérica Nóuă.*
81. *Ulița Bulénciului*, v. *Bulénciu.*
82. *Ulița lui Dămián; Dămián*, pren.
83. *Ulița Dăniléștilor; Dănilești*, supran.
84. *Ulița li Gheórghea Șofrónii; Șofrónea*, por.
85. *Ulița la Hîrchéni; Hîrca*, por.
86. *Ulița lu Ion din Deal; Ion din Deal*, supran.
87. *Ulița Lázurilor.*
88. *Ulița Mitrúțului; (Du)mitrúț*, pren.
89. *Ulița li Ridón*, por.
90. *Ulița Temetéului.*
91. *Válea li Jolj* „vale cu apă tot timpul; izvorăște din *Pădúrea Mănăstirii* și se varsă-n *Válea Ortélecului;* acolo au fost odată tópile."
92. *Válea Ortélecului* „vale cu apă tot timpul, izvorăște de la *Ortélec (Zalău)* și se varsă-n *Válea Agrijului*".
93. *Vîrtiéélu* „vîrf de deal; către *Jac* pădure, către sat, pășune".
94. *iile li Odol* „coastă cu vii și teren arabil; acolo a stat un om poreclit *Ódol*".
95. *Zómonița* „un pic de pantă, loc arabil aproape drept" I; ‚coastă c-un părău pe mijloc; arabil vii și fînaț" II.

JAC ȘI VIILE JACULUI[7]
(com. Creaca)

1. *Bărcúțu* „un pic de coastă, teren accidentat, pășune".
2. *Brenz* „loc unde a fost odată o mină în pădurea *Citera;* la galeria aceea cu două linii de vagonet minerii ziceau *brenz*".
3. *Budureánu* „loc arător și fînaț într-o groapă; în capătu dinspre sat este și o fîntînă denumită *Fîntîna Budureánului"; Budureánu*, antrop.
4. *Cásele din Pómet* (pron. *Căsile din Pómăt*) „două case sus pe *Pómăt*, acum renovate; aici a fost o gospodărie mare a baronului, cu grajduri, cu hărmălaie mare" (v. 94).
5. *Cămini* (pron. *Cămńini*) „platou pe un deal, plus o pantă coborîtoare spre miază-noapte; pădure; vechi loc de refugiu în trecut".
6. *Céntru* „mijlocul satului, vatra străveche".
7. *Ciorgău Zméului* (pron. ~ *Zmăului*) „izvor continuu; iese din *Coásta Viii* și se varsă-n *Părău Pómătului.*
8. *Citera* „deal mare cu pădure de gorun pe el".
9. *Ciutúrii de la Bócu* (V. J.) „pantă mică; pășune, fostă pădure"; *Bócu*, antrop.

---

[7] Viile Jacului a fost un cătun al Jacului. Cam de prin 1956 figurează ca sat aparte, dar oamenii nu cunosc prea bine granița dintre cele două sate, mai ales că unele părți din hotar le folosesc împreună. Totuși acolo unde au manifestat siguranță în atribuirea toponimelor am făcut mențiunea prin abrevierea V. J.

Informatorii utilizați: *Taloș Simion*, n. 8 mai 1921, *Taloș Ambroziu*, n. 21 iunie 1921, *Faur Simion*, n. 1 iunie 1927, ancheta I și *Moldovan Gheorghe*, n. 26 oct. 1913, *Talos Clement*, n. 13 dec. 1923 ancheta II, precum și informatorii ocazionali: *Pripon Teodor, Terec Simion, Sabău Todoruț, Sabău Ioan* și *Pastor Reghina.*

www.muzeuzalau.ro / www.cimec.ro

10. *Ciutúrii de la Drúmu Țării* „pantă lină sub pădurea sătească; fînaț și pășune, fostă pădure; îi mai spune și numai *În Ciutúri*".

11. *Ciutúrii de la Iánoș* (V. J.) „coastă cu pășune"; *Iánoș*, antrop.

12. *Ciutúrii Domnești* „vîrful *Poderéilor* și coasta către șosea; arabil tot; a fost pădure (loc deomnesc) și s-a defrișat".

13. *Cléția* „pantă mai țîpișe, loc arător; fost pămînt parohial".

14. *Coásta Máre* „coastă de deal, loc lucrător, urmă pînă *Deasúpra*.

15. *Coásta Vii* (pron. ~ *D'iii* „bot de deal cu spinăt pe el și stufăriș; deal de stîncă, piatră, fost cu vii".

16. *Coásta de la Oniția din Găbu* „coastă cu pășune, începe din sat, chiar unde-ncepe satul; acolo stă o femeie, *Oniția*"; *Oniția din Găbu*, supran. (v. 35).

17. *Córdoș* „o parte de sat mai nouă, care s-a legat de sat; și denumirea-i nouă; am zis să avem și noi *Córdoș*, nu numai *Clujul*".

18. *Deálu Bisériciî* (pron. *D'álu Besériți* sau *Ulița* ~) (v. 113).

19. *Deálu Flórii* „uliță către *Iertáșe*".

20. *Deálu Toderésii* (pron. *D'álu Toderési)* „pantă, loc arător"; *Todereása*, supran.

21. *Dîmbu Róșu* (V. J.) „pădure într-un bot de deal rotund, pietros, cu ajag roșu".

22. *Dósu* „coastă de dos, deasupra la *Părău Pómătului;* este și pădure și poieni și arabil și tufe".

23. *Drúmu Țării* „șoseaua județeană *Românași—Jibou*".

24. *După Deal* „platou sus pe deal, arător și pășune, plus panta care coboară spre nord de sat, arabil și aceasta".

25. *Durișu* „o piatră mare în vatra satului unde pruncii se dau pe scînduri la vale".

26. *Fáța Crécii* „pantă orientată spre Creáca, pădure de stejár, gorun și cer, sub *Piátra Látă*".

27. *Fáța Jurchénii* (pron. ~ *Jurt'éni)* „coastă de deal, loc de față arător, coboară pînă-n părău, în *Jurt'ána*".

28. *Fîntîna Budureánului* „fîntînă amenajată, ținută în regulă" (v. 3).

29. *Fîntîna din Ciutúri* „izvor în *Ciutúri*".

30. *Fîntîna Léncii* „fîntînă cu izvor în pășune, în *Leánca*, la *Válcéle*".

31. *Fîntîna din Lunci* „fîntînă în *Lunci*, către *Găbu*".

32. *Fîntîna din Secătúri* (pron. ~ *Săcătúri)* „izvor în pămînt, chiar acolo în *Săcătúră*".

33. *Fîntîna Străjérului* „fîntînă sus în *Sărăta*, în *Dósu Sărăți*, aproape de *Porolissum*, acolo lîngă cetate; o fi fost pentru străjerii cetății".

34. *Fúndu Lúncilor* „un capăt al *Lúncilor* care intră în pădure, e aproape înconjurat de pădure".

35. *Găbu* 1. (pron. *Pă Găbu*) „parte de hotar, coastă lîngă sat; loc arător; 2. (pron. *Su Găbu)* „o parte din vatra satului partea din jos"; *Găbu*, antrop.

36. *Grájdurilor din Sus* „un pic de pantă, loc de față, pășune; cîndva, acolo a avut baronul grajdurile; îi mai zice și numai *La Grájduri*".

37. *Grădina Lúpului* (pron. *Grédina* ~) „teren arabil și pomărie în capu satului; îi mai zice și numai *La Lúpu*"; *Lúpu*, antrop.

38. *Grădinóiu Mitrului* (pron. *Gredinóiu* ~) „grădină mare, tot în vatra satului", *(Du)mitru*, pren.

39. *Groápa lui Șámoi* (pr. ~ *li Șámoi)* „pantă mică către vale, teren arabil, fost al unui evreu numit *Șámoi;* la teren îi mai spune și numai *La Șámoi*".

www.muzeuzalau.ro / www.cimec.ro

40. *Hiitúrile* (pron. *Uitúrile* sau *La Hitúri)* 1. *Hitúrile cele Mari,* cele din sus; 2. *Hitúrile cele Mici,* cele din jos; „pantă spre *Părău Pómătului;* locuri arabile; acolo a lunecat terenul, adică «s-o-nhîit locu»".
41. *Iertășele* „pantă ușoară, loc arător, fost pădure".
42. *Iertășele lui Gherasim* (pron. ~ *li D'erasîm)* îi mai spune *Poiána lui Gherasim* (v. 93).
43. *În Ciutúri* sau *Ciutúrii de la Drúmu Țării* (v. 10).
44. *În Lunci* sau *Lúncile* (v. 66).
45. *În Șes* sau *Șésu* (v. 102).
46. *În Vîrful Viilor* (pron. *În Vîrvu D'iilor)* „deal acoperit cu pădure, coboară pînă-n *Părău Pómătului;* acolo este o pivniță din piatră, cu două camere, denumită *Pémnița Mónului*".
47. *Jurcheána* (pron. *Jurt'ána)* „vale cu apă; vine de la *Bulbúc* și se varsă în *Valea Agrijului;* face hotar între *Jac* și *Romita;* îi mai zice *Válea Jurchénii*" (v. 119).
48. *La Bisericúță* „vîrf de deal pe *Pómăt* unde se afla cetatea *Porolissum;* ori o fi fost o bisericuță cum spun bătrînii, ori pentru că-i înalt ca un vîrf de biserică; loc arător, platou mai drept; îi mai spune *Vîrful Bisericúții*". I. (v. 123).
49. *La Blóju* „pantă mare, loc arător; *Blóju,* por.; *bloj* = 1. om care joacă pe lîngă țurcă, chiuiește și face glume; 2. = om adus de spate, ghebos, merge rău, ghemuit".
50. *Lábu* (V. J.) „teren drept, șes pe *Válea Jurchénii,* loc arabil".
51. *La Bulbúc,* locul unde iese din pămînt un izvor mare („țîpă apa-n sus") care vine din *Méseș.*
52. *La Ciorgáuă* (pron. ~ *Corgáuă*) „aici sînt două izvoare curgătoare din *Pómăt*".
53. *La Făgădáuă* (pron. *La Fogădáuă)* „coastă de deal, teren arabil, fost pădure, acum defrișat; aici a fost odată crișmă la drum; acolo era ș-o magazie unde s-aduceau lemnele".
54. *La Fîntînéle* „pantă în *Pómăt,* teren arabil; au fost izvorîte multe, așa, niște fîntînuțe".
55. *La Flit* „o dungă de pămînt în pădurea *Citerii,* așa o rîpă între două crengi de părău *(Părău Citerii* și *Părău Flítului),* îi zice *Flit* că-i ca un *flit* = rît de porc".
56. *La Fúnduri* „pantă către *Moigrad;* teren arabil și pășune".
57. *La Grájduri* sau *Grájdurile din Sus* (v. 36).
58. *La Groși* „pantă, teren accidentat, cu rupturi; se folosește ca pășune, de oi mai ales".
59. *La hiitúri* sau *Hiitúrile* (v. 40).
60. *La Hîrtoápă* „un loc mlăștinos în pădurea *Citera;* este și o ruptură acolo și un pic de poiană".
61. *La Lúpu* sau *Grădina Lúpului* (v. 37).
62. *La Iónu Odonichii* (V. J.) (pron. *La Iuănu Odonik'i)* „coastă cu pămînt arabil"; *Iónu) Odonichii,* supran.
63. *La Plátra Látă* „coastă de față; în partea de sus este o piatră mare de vreo 20 m, înălțime, cu o fereastră la care n-ai cum s-ajungi nici de sus, nici de jos, că-i ca un perete; pădure".
64. *La Șámoi* sau *Groápa lui Șámoi* (v. 39).
65. *Leánca* sau *Părău Léncii* (v. 75).
66. *Lúnci(le)* „pantă dulce pe lîngă *Părău Citerii* și *Părău Léncii;* lucrător și pășune".

www.muzeuzalau.ro / www.cimec.ro

67. *Ogrădóiu de la Ursu* „o grădină mare în vatra satului cu pomi, vie, de toate; a fost a lu *Ursu*"; *Ursu* = antrop.
68. *Oltouáni* „loc în pantă, fost pomărie terasată, acum păşune, neterasată".
69. *Pădúrea Săteáscă* (pron. ~ *Săt'áscă)* „pădure pe un bot de deal, aproape de sat, în capu satului, plantată de sat, cu alei drepte pe rînduri frumoase".
70. *Părău Citerii* „părău cu apă puţină, cînd plouă este bugătă; vine din *Citera*, chiar din *Vîrfu Citerii*, ajunge la *Leánca*, la grajduri, unde se-mpreună cu *Părău Flitului* şi se varsă-n *Válea Agrijului*"; de la *Leánca* se confundă cu *Părău Flitului;* (v. 73).
71. *Părău Făgădáuălor* (pron. ~ *Fogădáuălor*) „părău c-un pic de izvor în coastă la *Fogădáuă;* se pierde pe coastă-n jos; cînd are apă mai multă se varsă-n *Válea Agrijului;* apa-i bună de băut".
72. *Părău de la Fîntînéle* sau *Părău Ónului* (v. 76).
73. *Părău Flitului* „părău cu apă puţină, izvorăşte tot din *Citera*, ca şi *Părău Citerii*, dar din altă parte; jos la *Leánca* se-ntîlneşte cu *Părău Citerii* şi se varsă-n *Válea Agrijului;* de la întîlnirea cu *Părău Citerii* oamenii zic, cînd *Părău Citerii*, cînd *Părău Flitului*, mai mult *Părău Flitului*".
74. *Părău Iertăşii* „părău cu apă; vine de la *Iertáş*, chiar din *Tei* şi se varsă-n *Părău Pómătului;* cît curge prin sat îi uliţă şi-i zicem *Pe Părău Iertăşii*".
75. *Părău Lénchii*, 1. părău cu apă curgătoare; izvorăşte din *Citera*, curge prin *Leánca* şi se varsă-n *Válea Agrijului;* 2. „terenul din preajma părăului, o fîşie de pămînt lungă, dreaptă, aproape şes, arabil şi păşune".
76. *Părău Ónului* (pron. ~ *Uănului*) „părău cu apă; izvorăşte de la *Fîntînele*, trece pe la *Hîrtoápă* şi se varsă-n *Părău Pómătului;* îi mai zice *Părău de la Fîntînéle*"; *Onu*, pren.
77. *Părău Pómetului* (pron. ~ *Pómătului*) „părău cu apă; izvorăşte din păşunea *Móigradului*, traversează *Pómătu*, vine prin sat pînă la *Brústuri* şi se varsă în *Válea Agrijului*, îi mai zice şi *Válea Pómătului*".
78. *Părău Şútului* „o viroagă c-un pic de părăuaş; vine de pe *Iertáşe*, şi se varsă-n *Părău Pómătului; Şútu*, por.
79. *Pe Deasúpra* „noi zicem: mă duc *Pă Deasúpra*, adică pe partea de către sat a pădurii *Citera*, care-i mai sus ca satu".
80. *Pe (su) Dos* (V. J.) „pantă de dos, păşune şi arător; sînt şi ceva tufişuri pe unde-i terenul accidentat".
81. *Pe părău Iertăşii* sau *Părău Iertăşii* (v. 74).
82. *Pe sub Piétrii* (V. J.) (pron. *Pă su Pt'étri)* „loc cam drept, dar cam pietros; arător; deasupra-i *Dîmbu Róşu*".
83. *Pivniţa Mónului* (pron. *Pémniţa Mónului)* „pivniţă cu două camere, făcută în piatră, sus în *Vîrfu Ghîilor*, de un om pe care l-a chemat *Mónu*"; *Mónu*, pren.
84. *Poderéi* „un dîmb care sus îi cam drept; pădure, arător şi vie".
85. *Pódu de la Márcu* „pod peste *Părău Iertăşii*"; *Marcu*, antrop.
86. *Pódu Náchii* (pron. ~ *Nát'i)* „pod peste *Părău Pómătului*"; *Náchii*, antrop.
87. *Pódu Străjii* „pod peste *Părău Pómătului;* după *strája* Cetăţii".
88. *Pódu de la Şándor* „pod peste *Părău Iertăşii*"; *Şandor*, antrop.
89. *Poiâna Bábii* „o poiană *Pă Su Pt'étri*, sub pădure; loc arător; a fost oarece babă şi-a fost poiana ei".
90. *Poiâna lui Bóito* (pron. ~ *li Bóito*) „loc de dos pe lîngă *Părău Pómătului;* arabil, face parte din *Dos*, partea către sat"; *Bóito*, antrop.
91. *Poiâna lui Bojgău* (pron. ~ *li Bojgău)* „pantă, faţă de deal din *Citera*, partea spre *Brebi*, din *Fúndul Lúncilor* pînă la *Brenz*"; *Bojgău*, por.
92. *Poiâna Gheorghichii* (pron. ~ *D'ord'ik'i)* „poiană între *Cămini* şi *Grájduri*, puţină pantă, numai un pic deasupra e platou cu pădure în jur"; *Gheorghica*, antrop.

www.muzeuzalau.ro / www.cimec.ro

93. *Poiána lui Gherasím* (pron. ~ *li Gherasím)* „platou mai drept, foarte puțină pantă, fost arabilă, acum pășune, graniță cu *Móigradu;* de-acolo începe pădurea"; *Gherasím,* pren.

94. *Pómetu* (pron. *Pómătu)* „loc arabil așezat sus pe deal, cel mai înalt din împrejurimi, unde există urme ale vechii cetăți *Porolissum;* și coastele coborîtoare intră în *Pómăt;* hotar cu *Móigradu; pómăt* = pomărie".

95. *Rîtu Armánului* „loc arător pe lîngă *Válea Agrijului,* face parte din *Șes,* capătu *Șésului); Armánu,* antrop. supran.

96. *Rogoáze* (pron. *Rogoázĕ)* loc drept, șes, arător, loc bun; acum «s-o tomnít», înainte era mai mlăștinos, numai rogoz și șerpi".

97. *Rújetu* „pantă de deal din *Cítera* spre *Brebi;* din *Fúndu Lúncilor,* pînă la *Brenz;* acolo erau ruji".

98. *Sălása* (V. J.) „teren arabil cam... ondolat".

99. *Sărăta* „o groapă mare, pantă abruptă tare, acoperită cu pădure pînă-n *Móigrad;* graniță cu *Móigradu*".

100. *Secătúra* (pron. *Săcătúra)* „pantă abruptă, teren accidentat, pășune; loc mai uscat, cam sterp, nu se prea găsește apă acolo; sînt niște fîntîni care seacă atunci cînd e secetă".

101. *Sub Tău* (pron. *Su Tău)* „loc în pantă, pășune, sub un tău".

102. *Șésu* „loc arător pe lîngă *Válea Agrijului,* pînă la *Rîtu Armánului;* se împarte în două părți: *Șésu din Sus* și *Șésu din Jos*".

103. *Șúra Oánii* (pron. *Șúra Uáni)* „loc aproape drept, pantă lină, teren arabil, fost al unui om, *Oánea"; (I)oánea,* pren.

104. *Tău(l)* „loc cu izvor pe *Pómăt*".

105. *Tăurele* (V. J.) „coastă, teren accidentat, fînaț; au fost niște *tăurele* acolo".

106. *Téi(ul)* (pron. *Tiéi(u))* „loc mai drept, pantă lină, teren arabil; a fost oarece lemn de *tei* acolo".

107. *Turcúșa* (V. J.) „loc arabil mai drept pe *Jurcheána;* are și fînaț".

108. *Ulicioára de la Clubénu; Clubénu,* por.

109. *Ulicioára de la Grófu; Grófu,* porecla unui om sărac.

110. *Ulicioára de la Muscánu; Muscánu,* por.

111. *Ulicioára de la Norátu; Norátu,* por., „om posomorît".

112. *Ulicioára lui Pável* (pron. ~ *li Păvăl) Pável,* pren.

113. *Ulița Bisericii* (pron. ~ *Besérîci)* „ulița către biserică; îi mai spune *Deálu Biséricii*".

114. *Ulița Dobășului,* uliță veche; *Dobășu,* supran.; *dobáș* = om care bate dóba.

115. *Ulița Lúchii; Lúca,* antrop.

116. *Ulița Poștúchii;* (V. J.); (pron. ~ *Poștúk'i)* singura uliță din V. J.; *Poștiúcă,* poreclă (= guraliv, poșta satului).

117. *Ulița Simionúchii* (pron. ~ *Sîmńionúk'i), Sîmionúca,* antrop.

118. *Ursoiéșu* „bot de deal cu pășune și stufăriș; ține de *Pómăt*".

119. *Válea Jurchénii* sau *Jurcheána* (v. 47).

120. *Válea Pómetului* „vale cu apă și uliță, pe porțiunea pe care trece prin sat" (v. și 77).

121. *Vălcéle* „o groapă între două dealuri împădurite acolo jos e un pic de poieniță de *rît* (= fînaț, loc de coasă)".

122. *Viile Pustii* (V. J.) (pron. *D'iiile Pustii)* „coastă de deal pe care au fost vii; acuma-i chiar pustiu acolo, nu mai are viță, numai pășune și nici aceea".

123. *Vîrfu Bisericúții* (pron. *Vîrvu Bisericúți)* „vîrf de deal, cel mai 'nalt vîrf pe *Pómet,* e așa un țuclúi chiar sus în *Cetate,* la *Porolissum;* așa i-a rămas

www.muzeuzalau.ro / www.cimec.ro

numele; e ca un vîrf de biserică sau poate o fi fost biserică în cetate" II. (v. 48).

124. *Zăpódea* „coastă de deal, pantă bună, păşune".

ION ROŞIANU

SUR LA TOPONYMIE DANS LE DÉPARTEMENT DE SĂLAJ. I.

(Resumé)

Après de succinctes considérations théoriques sur la recherche toponymique et la terminologie utilisée dans les études de ce genre, l'auteur de l'article se propose de faire connaître une partie de la toponymie de Sălaj.

Bien que le matériel soit présenté sous forme de glossaire seulement, il reflète, en grande partie, la vie matérielle et spirituelle, historique et économique de la population de cette région. C'est par l'intermédiaire de ces noms que nous avons connaissance d'anciens établissements humains, de ruines de cités renommées, de faits historiques mémorables, chargés parfois de mythes et de légendes, de voies romaines, de traces d'anciens monastères etc.

Des centaines d'années après, ceux-ci prolongent leur existence par leurs noms mêmes.

www.muzeuzalau.ro / www.cimec.ro